

Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης

Ο βαθμός προγραμματικής
σύγκλισης κυβέρνησης και
αντιπολίτευσης

Ιούλιος – Δεκέμβριος 2023

Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης

Ο βαθμός προγραμματικής σύγκλισης
κυβέρνησης και αντιπολίτευσης

Ιούλιος – Δεκέμβριος 2023

Κωνσταντίνος Σαραβάκος

Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών

Πρώτη Έκδοση

Αθήνα, Ιανουάριος 2024

Ο Κωνσταντίνος Σαραβάκος είναι Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων στο Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών και Υποψήφιος Διδάκτωρ στο τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τη ρυθμιστική πολιτική, την πολιτική οικονομία (φτώχεια, ανισότητα και ευημερία) και τα πολιτικά κόμματα (δημοκρατία, λαϊκισμός και πολιτική συμπεριφορά). Είναι μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Πολιτικής Επιστήμης και του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας.

Είναι ακόμη ειδικός εμπειρογνώμονας και αξιολογητής στο πρόγραμμα Varieties of Democracy (V-Dem) του Πανεπιστημίου του Gothenburg και επισκέπτης ερευνητής στο European Policy Information Center (EPICENTER,) ένα ανεξάρτητο δίκτυο εννέα δεξαμενών σκέψης από όλη την Ευρώπη με έδρα τις Βρυξέλλες.

Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στην Πολιτική Επιστήμη και την Κοινωνιολογία (με άριστα) από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Ακόμη, έχει μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών στα Εφαρμοσμένα Οικονομικά και τη Διοίκηση από το Πάντειο Πανεπιστήμιο. Είναι πτυχιούχος Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης.

Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης: Ιούλιος – Δεκέμβριος 2023

Κωνσταντίνος Σαραβάκος, Συντονιστής Ερευνητικών Προγραμμάτων του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών

Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών

Πρώτη Έκδοση

Αθήνα, Ιανουάριος 2024

Εξώφυλλο και σχεδιασμός: DPS Design

Το Κέντρο Φιλελεύθερων Μελετών είναι η κύρια ανεξάρτητη, μη κρατική, μη κομματική φιλελεύθερη δεξαμενή σκέψης στην Ελλάδα. Το έργο του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών περιλαμβάνει ερευνητικά προγράμματα, εκδόσεις και εκδηλώσεις που έχουν ως επίκεντρο την αύξηση της ατομικής ελευθερίας για κάθε πολίτη. Όραμά μας είναι μια Ελλάδα πρότυπο οικονομικής και κοινωνικής ελευθερίας, που παρέχει στους πολίτες της τη δυνατότητα να δημιουργήσουν και να επιδιώξουν τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους.

Μάθετε περισσότερα στο www.kefim.org.

Αυτή η μελέτη χορηγείται με άδεια Creative Commons Αναφορά Δημιουργού 4.0.

Περιεχόμενα

- 5 Κύρια Ευρήματα
- 6 Εισαγωγή
- 8 Η νομοθετική συναίνεση στην Βουλή: Ιούλιος 2023 – Δεκέμβριος 2023
- 9 Η νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης, 2004-2023
- 11 Νομοθετική συναίνεση και πόλωση, 2004-2023
- 12 Νομοθετική συναίνεση από ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, 2004-2023
- 13 Μεθοδολογία και δεδομένα

Κύρια ευρήματα

- Κατά το διάστημα Ιούλιος 2023- Δεκέμβριος 2023, η νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης στα νομοσχέδια που έφερε προς ψήφιση η κυβερνητική πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο είχε ως εξής (βλ. Γράφημα 1, σελ. 8):
  - ΣΥΡΙΖΑ: 11,1%.
  - ΠΑΣΟΚ: 29,6%.
  - ΚΚΕ: 0%.
  - ΕΛ: 0%.
  - Σπαρτιάτες: 7,4%.
  - Νέα Αριστερά: 0%.
  - Νίκη: 14,8%.
  - Πλεύση Ελευθερίας: 7,4%.
- Η μέση νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης διαμορφώθηκε στο 11,5%, το χαμηλότερο ποσοστό της περιόδου 2004-2023. Η χαμηλή αυτή νομοθετική συναίνεση μπορεί να ερμηνευθεί ως αύξηση της πόλωσης μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης ως προς το νομοθετικό έργο (βλ. Γράφημα 4, σελ. 11).
- Η νομοθετική συναίνεση του ΣΥΡΙΖΑ ως αξιωματική αντιπολίτευση στην τρέχουσα Βουλή βρίσκεται στο χαμηλότερο ποσοστό της περιόδου 2004-2023 με 11,1%, έναντι 12,2% της περιόδου 2012-2015, όταν και πάλι στην αξιωματική αντιπολίτευση βρισκόταν ο ΣΥΡΙΖΑ (βλ. Γράφημα 2, σελ. 9).
- Το ΠΑΣΟΚ, από τα σχετικά υψηλά ποσοστά νομοθετικής συναίνεσης της περιόδου 2015-2023 (50%-65%), φαίνεται να μετατοπίζεται σε σχετικά χαμηλότερα ποσοστά συναίνεσης (29,6%) (βλ. Γράφημα 5, σελ. 12).

Εισαγωγή

Ο Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης ανήκει στις δράσεις του Παρατηρητηρίου Κοινοβουλευτικής Δραστηριότητας του Κέντρου Φιλελεύθερων Μελετών. Το Παρατηρητήριο παρακολουθεί τη νομοθετική συναίνεση για έβδομη συνεχόμενη χρονιά, και είναι η πρώτη μελέτη που καταγράφει και αναλύει τι ψηφίζουν τα κόμματα στη Βουλή σε κάθε νομοσχέδιο ανά κοινοβουλευτική περίοδο από το 2004 μέχρι σήμερα.^[1] Επίσης, το Παρατηρητήριο Κοινοβουλευτικής Δραστηριότητας ελέγχει τη νομοθετική ποιότητα, δημοσιεύοντας ετησίως τον Δείκτη Ποιότητας Νομοθέτησης.^[2]

Αντικείμενο της μελέτης

Ο Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης εξετάζει μια κρίσιμη παράμετρο του θεσμικού ρόλου των κομμάτων σε μία φιλελεύθερη δημοκρατία: το κατά πόσο τα κόμματα της αντιπολίτευσης συναινούν, ψηφίζοντας υπέρ επί της αρχής, στο νομοθετικό έργο της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας. Η

αντιπολίτευση αποτελεί βασικό συστατικό της φιλελεύθερης δημοκρατίας, ως ένας από τους μηχανισμούς που ελέγχει την κυβέρνηση και ελέγχεται από άλλους θεσμούς. Η μελέτη της κοινοβουλευτικής συμπεριφοράς των κομμάτων της αντιπολίτευσης ως προς τη διαμόρφωση της εφαρμοσμένης πολιτικής αφενός καταδεικνύει τον βαθμό συναίνεσης ή ρήξης εντός του κομματικού συστήματος, δηλαδή των φορέων πολιτικής εκπροσώπησης των πολιτών στην φιλελεύθερη δημοκρατία, και αφετέρου ελέγχει τις τοποθετήσεις των κομμάτων επί συγκεκριμένων προτάσεων πολιτικής σε βάθος χρόνου. Κατ' επέκταση, ανιχνεύει τον βαθμό προγραμματικής ή/και ιδεολογικής σύγκλισης ή απόκλισης των κομμάτων της αντιπολίτευσης με την εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία.

Επίσης, η μελέτη καλύπτει ένα σημαντικό ερευνητικό κενό στο ζήτημα της ανάλυσης και ερμηνείας της συμπεριφοράς της αντιπολίτευσης, το οποίο έχει διερευνηθεί εκτενώς στη διεθνή ακαδημαϊκή έρευνα.^[3]

Η μελέτη αποσκοπεί στο να αποτυπώσει και να αναλύσει τη νομοθετική συναίνεση στη Βουλή, απαντώντας στα παρακάτω βασικά ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποια είναι η νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης, και ιδιαιτέρως της αξιωματικής αντιπολίτευσης, στα νομοσχέδια που εισάγει η εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία ανά κοινοβουλευτική περίοδο;
- Ποια είναι η εξέλιξη της κοινοβουλευτικής συναίνεσης των κομμάτων από το 2004 μέχρι σήμερα, και ποια βασικά πορίσματα μπορούν να εξαχθούν ως προς τη διαμόρφωση της εφαρμοσμένης πολιτικής;

[1] [Πώς ψηφίζουν τα κόμματα: Κοινοβουλευτική ψήφος 2004-2019.](#)

[2] Δείκτης Ποιότητας Νομοθέτησης 2018, 2019, 2020. Επίσης έχει δημοσιευθεί ο αντίστοιχος Δείκτης Ποιότητας Νομοθέτησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τα έτη 2019 και 2020.

[3] Για τον ρόλο της αντιπολίτευσης στην φιλελεύθερη δημοκρατία και την σχέση του με την εφαρμοσμένη πολιτική βλ. ενδεικτικά [εδώ](#). Επίσης, βλ. Louwse T., Otjes S. How Populists Wage Opposition: Parliamentary Opposition Behaviour and Populism in Netherlands. *Political Studies*. 2019; 67(2):479-495, Wegmann S. Policy-making power of opposition players: a comparative institutional perspective, *The Journal of Legislative Studies*. 2020; Online first: 1-26, Tuttnauer, O., & Wegmann, S. (2022). Voting for Votes: Opposition Parties' Legislative Activity and Electoral Outcomes. *American Political Science Review*, 116(4), 1357-1374. doi:10.1017/S0003055422000338 και Tuttnauer, O., & Hazan, R. Y. (2023). Government-Opposition Relations and the Vote of No-Confidence. *Political Studies*, 0(0). <https://doi.org/10.1177/00323217231168765>.

Ο Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης εξετάζει μια κρίσιμη παράμετρο του θεσμικού ρόλου των κομμάτων σε μία φιλελεύθερη δημοκρατία: το κατά πόσο τα κόμματα της αντιπολίτευσης συναινούν, ψηφίζοντας υπέρ επί της αρχής, στο νομοθετικό έργο της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας.

- Σε ποια πεδία πολιτικής τα κόμματα της αντιπολίτευσης καταγράφουν μεγαλύτερη συναίνεση με την κυβερνητική πολιτική και σε ποια πεδία η στάση τους είναι περισσότερο συγκρουσιακή; Υπάρχει διακύμανση μεταξύ των κοινοβουλευτικών περιόδων ή η συναίνεση παραμένει σταθερή;
- Πως διαμορφώνεται η πόλωση μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης ανά κοινοβουλευτική περίοδο;

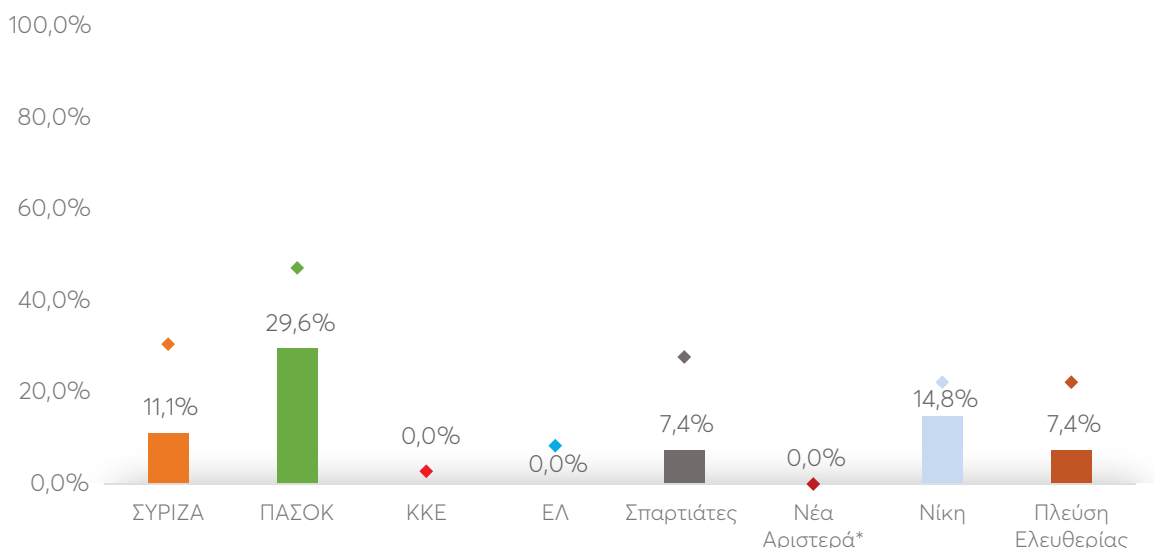
Η μέθοδος ανάλυσης

Ο Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης υπολογίζεται από τον λόγο των νομοσχεδίων που υπερψήφισε επί της αρχής κάθε κόμμα προς το σύνολο των νομοσχεδίων που εισήχθησαν από την πλειοψηφία στην εκάστοτε κοινοβουλευτική περίοδο. Στην ανάλυση που ακολουθεί, επελέγη η διακριτή επεξεργασία των καθαυτό νομοσχεδίων από τις διεθνείς συμβάσεις, οι οποίες παραδοσιακά παρουσιάζουν μεγαλύτερα ποσοστά συναίνεσης καθώς ως επί το πλείστον αυτές αφορούν διακρατικές συμφωνίες συνεργασίας και δεν διαμορφώνουν κυβερνητική πολιτική. Δεδομένου όμως του ότι ακόμη και τα ποσοστά υπερψήφησης διεθνών συμβάσεων παρουσιάζουν διακυμάνσεις ανά κόμμα και περίοδο, αυτά επισημαίνονται διακριτά.

Η νομοθετική συναίνεση στην Βουλή: Ιούλιος 2023 – Δεκέμβριος 2023

Κατά το διάστημα Ιουλίου-Δεκεμβρίου 2023, η κυβερνητική πλειοψηφία της Νέας Δημοκρατίας, εισήγαγε προς ψήφιση 27 νομοσχέδια. Από αυτά, ο ΣΥΡΙΖΑ ως αξιωματική αντιπολίτευση υπερψήφισε το 11,1%, το ΠΑΣΟΚ το 26,9%, οι Σπαρτιάτες το 7,4%, η Νίκη το 14,8% και η Πλεύση Ελευθερίας το 7,4%. Το ΚΚΕ, η Ελληνική Λύση και η Νέα Αριστερά δεν υπερψήφισαν κανένα νομοσχέδιο (βλ. Γράφημα 1). Όπως πάντα, αν συμπεριληφθούν οι διεθνείς συμβάσεις, η νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης αυξάνεται αισθητά.

Γράφημα 1. Νομοθετική Συναίνεση από τα κόμματα της αντιπολίτευσης επί κυβέρνησης ΝΔ (Κ. Μητσοτάκη), Ιούλιος 2023 - Δεκέμβριος 2023

N = 36

27 Νομοσχέδια & 9 Διεθνείς Συμβάσεις

Με ρόμβο σημειώνεται το ποσοστό υπερψήφησης αν συνυπολογιστούν και οι διεθνείς συμβάσεις.

*6 Νομοσχέδια & 1 Διεθνή Σύμβαση

Τα νομοσχέδια που συγκέντρωσαν ευρεία νομοθετική συναίνεση (υπερψηφίστηκαν επί της αρχής από 3 στα 7 κόμματα της αντιπολίτευσης) ήταν:

- Ο ν. 5044/2023, «Άρση περιορισμών για την εγγραφή στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εκλογών εξωτερικού».
- Ο ν. 5063/2023, «Εθνικό Δίκτυο Μονάδων Αυξημένης Φροντίδας για την αντιμετώπιση ασθενών με Αγγειακά Εγκεφαλικά Επεισόδια (ΜΑΦ ΑΕΕ) και άλλες επείγουσες διατάξεις».

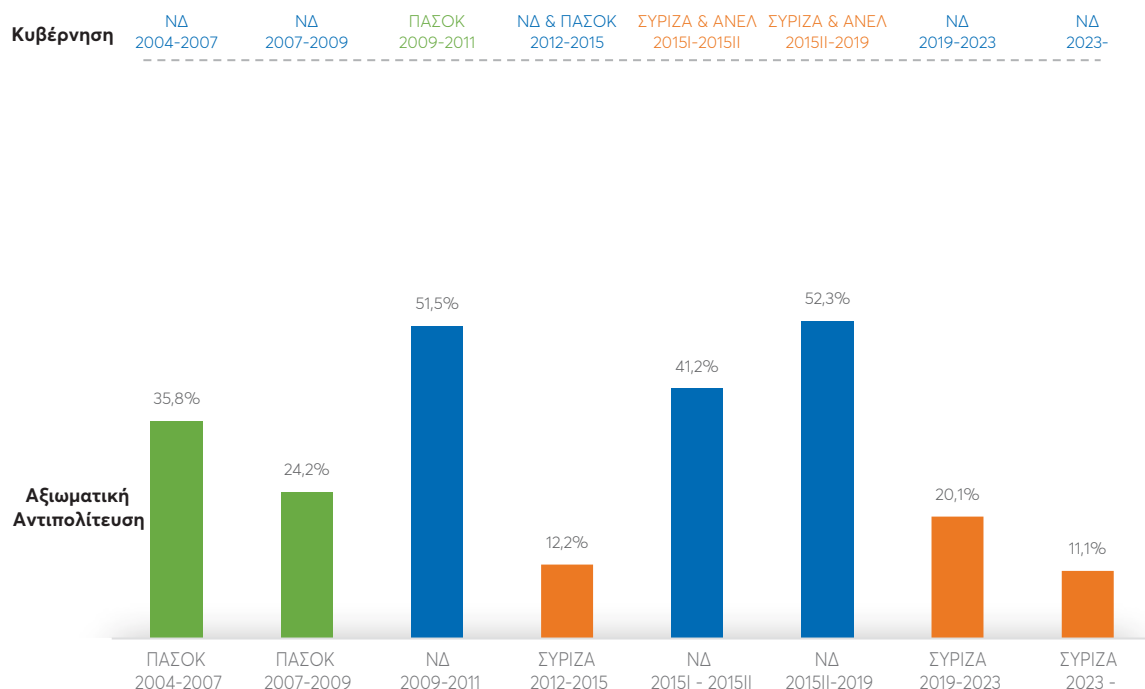
Η νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης, 2004-2023

Αξιωματική αντιπολίτευση

Τα κόμματα που βρέθηκαν στην αξιωματική αντιπολίτευση κατά την περίοδο 2004-2023 δεν εμφανίζεται να διατηρούν ενιαία στάση απέναντι στο νομοθετικό έργο της αντίστοιχης πλειοψηφίας.

Ο ΣΥΡΙΖΑ ως αξιωματική αντιπολίτευση στην τρέχουσα Βουλή, σημείωσε τη μικρότερη νομοθετική συναίνεση που έχει καταγραφεί την περίοδο 2004-2023, μικρότερη κατά 1,1 ποσοστιαίες μονάδες από την περίοδο 2012-2015, όταν και πάλι είχε βρεθεί στην αξιωματική αντιπολίτευση. Το ΠΑΣΟΚ την περίοδο 2007-2009, και ο ΣΥΡΙΖΑ την περίοδο 2019-2023 παρουσιάζουν μία ηπιότερη στάση, υπερψηφίζοντας επί της αρχής περίπου 20%-24% των νομοσχεδίων της κυβερνητικής πλειοψηφίας. Ακόμα πιο συναινετικό ήταν το ΠΑΣΟΚ την περίοδο 2004-2007, υπερψηφίζοντας πάνω από 1 στα 3 νομοσχέδια. **Η ΝΔ τις περιόδους 2009-2011 και 2015-2019 σημείωσε τη μεγαλύτερη νομοθετική συναίνεση, υπερψηφίζοντας επί της αρχής περίπου 1 στα 2 νομοσχέδια της πλειοψηφίας** (βλ. Γράφημα 6).

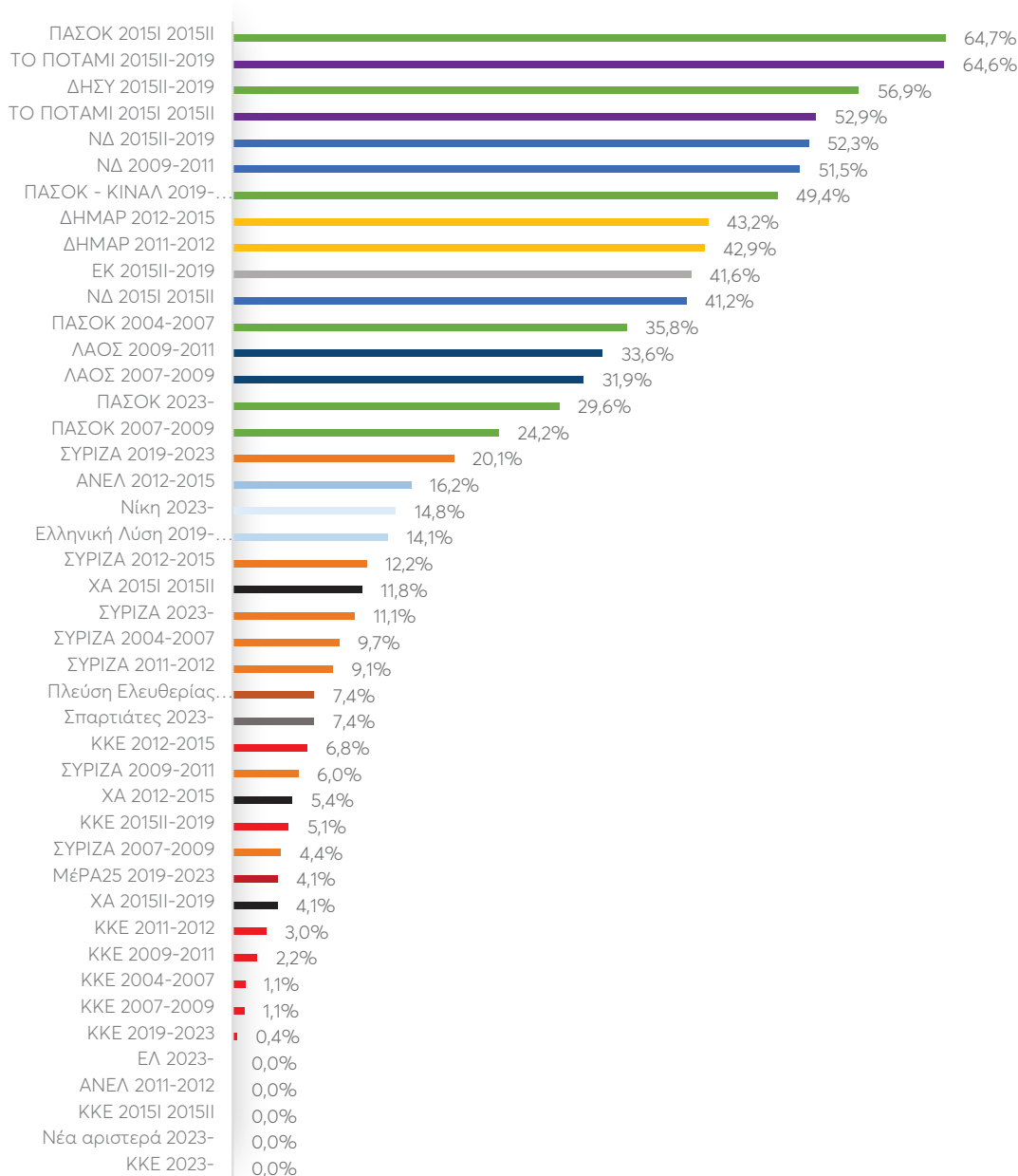
Γράφημα 2. Νομοθετική Συναίνεση αξιωματικής αντιπολίτευσης ανά κυβέρνηση, 2004-2023

Σύνολο αντιπολίτευσης

Στο Γράφημα 3 παρουσιάζεται η νομοθετική συναίνεση όλων των κομμάτων που έχουν βρεθεί στην αντιπολίτευση την περίοδο 2004-2023 από το μεγαλύτερο στο μικρότερο ποσοστό. **Το ΠΑΣΟΚ της περιόδου Ιανουάριος – Σεπτέμβριος 2015 σημείωσε τη μεγαλύτερη νομοθετική συναίνεση κόμματος της αντιπολίτευσης με 64,7%**^[4], ακολουθούμενο από το ΠΟΤΑΜΙ, το οποίο την περίοδο Σεπτέμβριος 2015 – Ιούλιος 2019 σημείωσε σχεδόν ίδιο ποσοστό νομοθετικής συναίνεσης, 64,6%. Σταθερά, το κόμμα με τη χαμηλότερη νομοθετική συναίνεση είναι το ΚΚΕ. Στην τρέχουσα Βουλή, για την εξεταζόμενη περίοδο, 3 από τα 7 κόμματα της αντιπολίτευσης δεν υπερψήφισαν ούτε ένα νομοσχέδιο της κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Γράφημα 3. Νομοθετική Συναίνεση όλων των κομμάτων της αντιπολίτευσης, 2004-2023

[4] Είναι χρήσιμο να σημειωθεί πως η τότε κυβέρνηση ψήφισε συνολικά μόνο 17 νόμους κατά την σύντομη αυτή περίοδο διακυβέρνησης.

Νομοθετική συναίνεση και πόλωση, 2004-2023

Η μέση νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης σε κάθε κοινοβουλευτική περίοδο μπορεί να ερμηνεύσει σε έναν βαθμό την πόλωση μεταξύ κυβέρνησης και αντιπολίτευσης. Στο

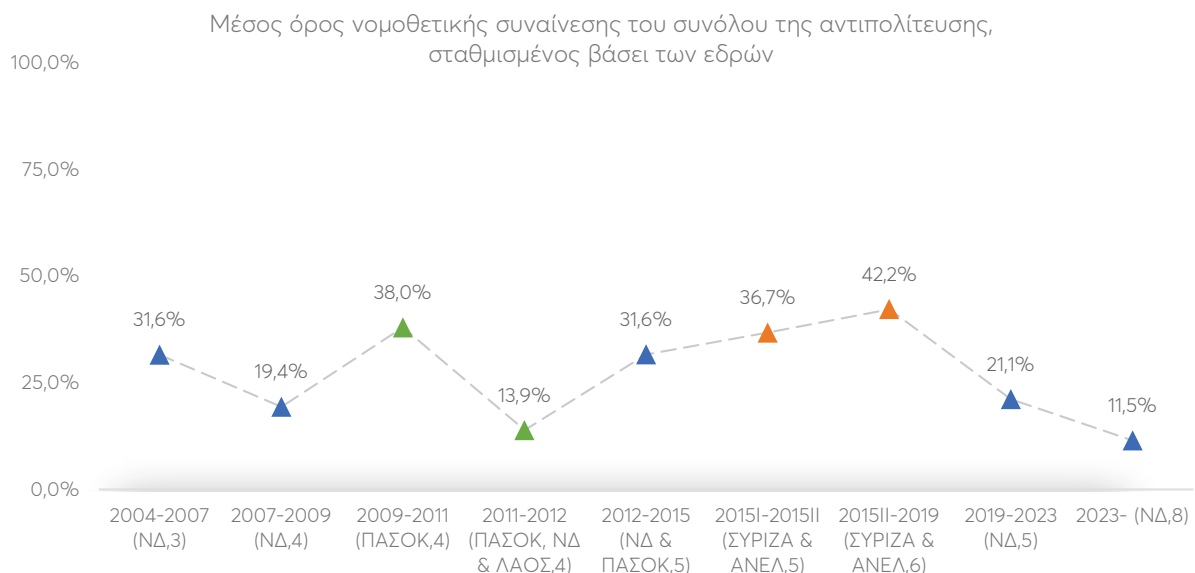
Γράφημα 4 παρουσιάζεται για κάθε κυβέρνηση η μέση νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης, σταθμισμένη βάσει των εδρών που κατείχε το κάθε κόμμα της αντιπολίτευσης. Με άλλα λόγια, παρουσιάζεται ο βαθμός που η αντιπολίτευση ως σύνολο συγκρούστηκε με την κυβέρνηση επί του νομοθετικού έργου, και ο βαθμός αυτός υπολογίζεται βάσει της κοινοβουλευτικής δύναμης που κατέχει κάθε κόμμα.^[5]

Η μεγαλύτερη μέση νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης, δηλαδή η μικρότερη πόλωση, εμφανίζεται τη δεύτερη περίοδο διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ, από τον Σεπτέμβριο του 2015 μέχρι τον Ιούνιο του 2019. Ο σταθμισμένος μέσος όρος νομοθετικής συναίνεσης των κομμάτων της αντιπολίτευσης διαμορφώθηκε στο 42,2%, και είναι ο υψηλότερος της περιόδου. Αντίθετα, ο χαμηλότερος σταθμισμένος μέσος όρος νομοθετικής συναίνεσης των κομμάτων της αντιπολίτευσης σημειώνεται στην παρούσα Βουλή με 11,5%, η οποία, ωστόσο, διανύει τους πρώτους μήνες της.

Η μεγαλύτερη μέση νομοθετική συναίνεση της αντιπολίτευσης, δηλαδή η μικρότερη πόλωση, εμφανίζεται τη δεύτερη περίοδο διακυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ – ΑΝΕΛ, από τον Σεπτέμβριο του 2015 μέχρι τον Ιούνιο του 2019.

των της αντιπολίτευσης σημειώνεται στην παρούσα Βουλή με 11,5%, η οποία, ωστόσο, διανύει τους πρώτους μήνες της.

Γράφημα 4. Μέση νομοθετική συναίνεση αντιπολίτευσης ανά κυβέρνηση, 2004-2023

Σημείωση: Σε παρένθεση δίνεται η κυβέρνηση και ο αριθμός των κομμάτων της αντιπολίτευσης

[5] Για παράδειγμα, αν σε μία κοινοβουλευτική περίοδο η αξιωματική αντιπολίτευση που κατέχει συνήθως πολλές περισσότερες έδρες από όλα τα υπόλοιπα κόμματα της αντιπολίτευσης σημειώνει υψηλά (χαμηλά) ποσοστά νομοθετικής συναίνεσης, η μέση σταθμισμένη νομοθετική συναίνεση των κομμάτων της αντιπολίτευσης στην περίοδο αυξάνεται (μειώνεται).

Νομοθετική συναίνεση από ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, 2004-2023

Σε ό,τι αφορά τα τρία σήμερα αντιπολιτευτικά κόμματα που εκπροσωπούνται αδιαλείπτως στη Βουλή από το 2004 μέχρι σήμερα (ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ), παρατηρούμε πως ο ΣΥΡΙΖΑ μετατοπίστηκε σε μία πιο συναινετική στάση την περίοδο 2007-2023, ωστόσο, τους πρώτους μήνες της τρέχουσας Βουλής έχει επιστρέψει στα χαμηλά ποσοστά της περιόδου 2011-2015. Το ΠΑΣΟΚ, από τα υψηλά ποσοστά του 2015, φαίνεται να μετατοπίζεται σε χαμηλότερα ποσοστά συναίνεσης, τα οποία, ωστόσο, παραμένουν σχετικά υψηλά. Το ΚΚΕ καταγράφει σταθερά χαμηλά ποσοστά νομοθετικής συναίνεσης, με μικρές εξαιρέσεις τις περιόδους 2012-2015 και 2015-2019, στις οποίες το ποσοστό του κυμάνθηκε από 5% έως 7% (Γράφημα 5).

Γράφημα 5. Νομοθετική συναίνεση από ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ, ΚΚΕ, 2004-2023.

Μεθοδολογία και δεδομένα

Ο Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης (ΔΝΣ) για κάθε κόμμα υπολογίζεται από τον λόγο του αριθμού των νομοσχεδίων που υπερψήφισε επί της αρχής κάθε κόμμα προς το σύνολο των νομοσχεδίων που ψηφίστηκαν από την πλειοψηφία στην Ολομέλεια της Βουλής στην εκάστοτε κοινοβουλευτική περίοδο.

Ο σταθμισμένος Δείκτης Νομοθετικής Συναίνεσης (σΔΝΣ) για κάθε κόμμα υπολογίζεται από το γινόμενο του ΔΝΣ επί του ποσοστού των εδρών κάθε κόμματος και έπειτα ο σταθμισμένος μέσος για κάθε κοινοβουλευτική περίοδο υπολογίζεται από το άθροισμα του σΔΝΣ των κομμάτων της αντιπολίτευσης προς το άθροισμα του ποσοστού των εδρών που κατέχουν συνολικά.

Είναι χρήσιμο να σημειωθούν δύο βασικοί περιορισμοί της ανάλυσης: α) ότι η ψήφιση επί της αρχής δεν περιλαμβάνει ορισμένες κρίσιμες ψηφοφορίες που περιέχονται σε άρθρα και τροπολογίες, όπου το κάθε κόμμα μπορεί να υπερψηφίσει ή να καταψηφίσει σε αντίθεση με την ψήφο που έδωσε επί της αρχής· β) ότι η τρέχουσα Βουλή διανύει τους πρώτους μήνες λειτουργίας της και ο αριθμός των νομοσχεδίων είναι μικρός, συνεπώς ο βαθμός νομοθετικής συναίνεσης κάθε κόμματος στο μέλλον αναμένεται να έχει αρκετές διακυμάνσεις.

Τα δεδομένα συλλέχθηκαν από τα πρακτικά των συνεδριάσεων των Κοινοβουλευτικών Επιτροπών και της Ολομέλειας όπως είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο της Βουλής των Ελλήνων.^[6] Ακόμη, συμπληρωματικά στοιχεία για συγκεκριμένες περιόδους αντλήθηκαν από βάσεις δεδομένων που μας παραχωρήθηκαν από το τμήμα Επιστημονικών Συνεργατών της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Δημοκρατικής Συμπαράταξης (για την κοινοβουλευτική περίοδο 2012-2015), και από τον ιστότοπο του vouliwatch (για την κοινοβουλευτική περίοδο 2015-2020).^[7]

Στο πλαίσιο της μελέτης εξετάστηκαν όλα τα νομοσχέδια και οι κυρώσεις διεθνών συμβάσεων που ήρθαν προς ψήφιση από τις εκλογές του Μαρτίου του 2004 ως και τον Δεκέμβριο του 2023. Ο συνολικός όγκος των νομοθετημάτων (νομοσχέδια και διεθνείς συμβάσεις) που εξετάστηκαν είναι 1.841, από τα οποία:

- 368 εισήχθησαν από την κυβέρνηση ΝΔ 2004-2007,
- 201 εισήχθησαν από την κυβέρνηση ΝΔ 2007-2009,
- 223 εισήχθησαν υπό την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ 2009-2011,
- 45 εισήχθησαν από την κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ-ΝΔ-ΛΑΟΣ 2011-2012,
- 244 εισήχθησαν από την συγκυβέρνηση ΝΔ-ΠΑΣΟΚ και ΔΗΜΑΡ για τον πρώτο χρόνο 2012-2015,
- 17 εισήχθησαν από τη συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ Ιανουάριος – Σεπτέμβριος 2015,
- 284 εισήχθησαν από την νέα συγκυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ 2015 – 2019,
- 423 εισήχθησαν υπό την κυβέρνηση της ΝΔ 2019-2023 (Απρίλιος), και
- 36 εισήχθησαν υπό την κυβέρνηση της ΝΔ 2023 (Απρίλιος- Δεκέμβριος).

[6] <https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Psifisthenta-Nomoschedia>.

[7] <https://vouliwatch.gr/votewatch>.

Στέγη Μάρκου Δραγούμη

Μαιζώνος 38, Αθήνα

T: +30 210 5238373

www.kefim.org

info@kefim.org

[facebook.com/kefim.org](https://www.facebook.com/kefim.org)

twitter.com/kefim_org

gr.linkedin.com/company/centerforliberalstudies

youtube.com/kefim